

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag
om ändring av 5 och 8 §§ lagen om statens pensioner**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att tjänstebemärkningarna specialofficer och militärpräst fogas till lagen om statens pensioner som tjänster i vilka rätt till s.k. militärpension

intjänas. Dessutom föreslås vissa mindre ändringar i militärpensionssystemet.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 1997.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

vare av militär specialtjänst samordnades pensionsstadgandena vid ingången av 1995.

1.1. Allmänt

Pensionsförmånerna har samordnats i synnerhet vid försvarsmakten de senaste åren. En av de centrala utgångspunkterna för reformarbetet har varit att det vid försvarsmakten i framtiden skall finnas endast två pensionssystem, dvs. det s.k. militärpensionssystemet, som när det gäller militära tjänster ger rätt till ålderspension efter 30 tjänstgöringsår vid en ålder av 55 år, och statens allmänna pensionssystem, som när det gäller andra tjänster och uppgifter i arbetsförhållande ger rätt till ålderspension vid en ålder av 65 år.

De som för närvarande tjänstgör i militära tjänster vid försvarsmakten kan delas in i fyra olika grupper, dvs. officerare, institutofficerare, innehavare av militär specialtjänst samt specialofficerare och militärpräster. När det gäller s.k. nya officerare och institutofficerare reviderades militärpensionsstadgandena vid ingången av 1993 genom att den tjänstgöringstid som krävs för militärpension förlängdes med fem år och pensionsåldern fastställdes till 55 år. När det gäller inneha-

1.2. Specialofficerare och militärpräster

Frågan om specialofficerarnas och militärprästers pensioner var ännu inte mogen att lösas 1994 i samband med att lagen om statens pensioner ändrades, utan då konstaterades att en samordning kräver en grundlig utredning, i vilken skall beaktas beredskapsfaktorer, duglighet i fält och uppgiftsområdenas betydelse i en krigstida sammansättning.

För närvarande finns det sammanlagt 1006 specialofficerare och militärpräster. Gruppen består av 21 olika tjänster och flera yrken (militäringenjör, militärtekniker, militärläkare, militärtandläkare, militärveterinär, militärpräst, militärkapellmästare och militärekonom). Gemensamt för dessa yrkesgrupper är att personerna rekryteras till försvarsmakten efter att de har avlagt examen och får där via praktiskt arbete och yrkesinriktad fortbildning behörighet för militära yrken. Enligt den gällande pensionslagstiftningen omfattas specialofficerare och militärpräster av

statens allmänna pensionssystem, där den obligatoriska avgångsåldern för närvarande är 60 år.

Försvarsministeriet har för avsikt att utöver de nuvarande tjänsterna som chefingenjör vid försvarsmakten, militäröveringengör, överläkare vid försvarsmakten, militäröverläkare och fältbiskop inrätta specialofficerstjänster och militärprästtjänster, till vilka överförs de viktigaste uppgifterna med tanke på prestationsförmågan under krigstid, militäringenjörer, militärtekniker, militärläkare, militärkapellmästare och militärpräster. Dessa tjänster är militära tjänster och sådana skall finnas sammanlagt 822. Därför föreslås det att ifrågakvarande tjänster överförs till det s.k. militärpensionssystemet. För dessa tjänster finns inga övergångsstadganden, utan rätt till ålderspension uppkommer om tjänstemannen i fråga har tjänstgjort i militär tjänst de 30 år som krävs och har uppnått en ålder av minst 55 år.

När det gäller läkare är avsikten att militärpensionssystemet skall omfatta de viktigaste uppgifterna med tanke på beredskapen under krigstid. Uppgifterna kommer att omfatta uppgifter som allmänläkare som klart är verksamma i trupperna, även om det är önskvärt att möjligheten att också utnämna personer med tandläkarutbildning till specialofficerstjänster kvarstår, om uppgifterna under krigstid förutsätter det. Med denna möjlighet vill man dock inte öka antalet personer med läkarutbildning som omfattas av militärpensionssystemet så att det överstiger det planerade. Av läkarna skall 55 % omfattas av statens allmänna pensionssystem, dvs. alla nuvarande civilläkare och militärveterinärer samt de militärtandläkare och militärläkare vilkas uppgifter med tanke på beredskapen inte ovillkorligen kräver att de omfattas av militärpensionssystemet. Avsikten är att alla militärekonomer, sammanlagt 84 tjänster, överförs till statens allmänna pensionssystem.

När det gäller de tjänster som blir civila tjänster är avsikten att de övergångsstadganden som gäller avgångsåldern skall ha samma innehåll som de som gäller officerare, institutofficerare, innehavare av militär specialtjänst och civilpersoner. Genom reformen preciseras indelningen av uppgifterna i å ena sidan militära tjänster som kräver militär beredskap och å andra sidan civila uppgifter ytterligare inom de olika yrkesgrupperna. Försvarsministeriet kommer årligen

att ge akt på kostnaderna för militärpensionssystemet, antalet personer som omfattas av det och fördelningen på olika yrken.

1.3. Militärpensionstid

Lagen om statens pensioner förutsätter att en officer skall tjänstgöra uttryckligen i officerstjänst de 30 år som krävs för att han skall kunna gå i pension då han uppnått pensionsåldern 55 år enligt militärpensionssystemet. Institutofficerare kan räkna sig till godo även den tid de tjänstgjort som värvad, innehavare av militär specialtjänst, gränsbevakare eller sjöbevakare.

Vid försvarsmakten har innehavare av militära specialtjänster via vidareutbildning sökt sig till institutofficer och särskilt institutofficerare till officer de senaste åren. Vid försvarshögskolan studerar årligen 1 - 2 personer som tjänstgjort i institutofficerstjänst. Då rätten till pension i officerstjänst räknas endast för den militära tjänst i vilken personen i fråga senast har tjänstgjort, utan att tidigare tjänstgöringstid i t.ex. institutofficerstjänst beaktas, leder detta till ett orättvist slutresultat och begränsar benägenheten att söka sig från en yrkeskår till en annan inom kategorin militära tjänster. Dessutom begränsar det en mångsidig användning av personalen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreslås att beräkningen av pensionstid förenhetligas så att all tjänstgöringstid i militära tjänster samt som värvad, innehavare av militär specialtjänst, gränsbevakare eller sjöbevakare skall räknas till godo som militärpensionstid.

1.4. Flygares tjänstgöringstid

För närvarande är rätten för officerare och institutofficerare som tjänstgör som flygare att räkna sig till godo tjänstgöringstiden en och en halv gång bunden till tjänstgöring vid luftstridskrafterna enligt 5 § lagen om statens pensioner. Det föreslås att stadgandet ändras så att i stället för tjänstgöring enbart vid luftstridskrafterna godkänns tjänstgöring som officer och institutofficer vid försvarsmakten i uppgifter som kräver flygarutbildning. Ändringen är motiverad då helikopter- verksamheten övergår från luftstridskrafterna till landstridskrafterna.

2. Propositionens ekonomiska verkningar

När statens pensionssystem reviderades var ett centralt mål att åstadkomma inbesparingar vid sidan av att utveckla systemen. De ändringar som vidtagits vid försvarsmakten har inneburit att tjänstgöringstiden har förlängts med fem till sju år beroende på personalgrupp. Enbart med de ändringar som tidigare har gjorts i militärpensionssystemet uppnås inbesparingar om ca 240 milj. mk på årsnivå när jämviktsläge nås ca år 2020. Avsikten var ursprungligen att pensionssystemet för specialofficerare och militärpräster skulle samordnas samtidigt som hela pensionssystemet reviderades, men det konstaterades ganska snart att en ändring inte kunde genomföras utan grundliga, tidskrävande utredningar. När ändringen nu genomförs separat medför den merkostnader. Pensionsutgifterna inom försvarsministeriets förvaltningsområde stiger med ca 11 milj. mk per år.

De för vilka ändringen innebär omedelbar pensionering måste få en engångsbetalning. Enligt uppgifter från huvudstaben finns det, huvudsakligen i gruppen med militärtekniker, 35 - 40 sådana anställda som fram till ingången av 1997 har tjänstgjort i militär tjänst vid försvarsmakten i över 30 år och

har fyllt minst 55 år. Dessa medför en engångskostnad om ca 7—8 milj. mk för försvarsmakten. De övriga föreslagna ändringarna ökar statens utgifter i ringa mån, eftersom de berör ett mycket litet antal anställda.

Tilläggskostnaderna planeras att täckas ur försvarsmaktens verksamhetsutgifter.

3. Beredningen av propositionen

Ändringen av pensionssystemet för specialofficerare bereddes genom en på beredskap baserad kartläggning av uppgifterna vid försvarsmakten. På basis av kartläggningen bildades yrkesgruppshelheter och utgående från dem framlades förslag till om tjänsten i fråga skulle placeras bland militära tjänster eller civila tjänster. Det föreslogs att de som placerades bland militära tjänster skulle omfattas av militärpensionssystemet och de som placerades bland civila tjänster av statens allmänna pensionssystem. Försvarsmakten har förhandlat om uppgiftskartläggningen och överföringarna med personalen.

Föreliggande proposition har beretts vid finansministeriet på basis av försvarsministeriets förslag. Ärendet har behandlats i statens delegation för pensionsärenden i samarbetsförfarande med de organisationer som representerar personalen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslaget

5 §. I paragrafens 6 mom. stadgas att tjänstgöringstid som flygare vid luftstridskrafterna under vissa förutsättningar räknas till godo såsom pensionstid en och en halv gång. Det föreslås att momentet ändras så att också annan tjänstgöringstid som flygare vid försvarsmakten skall räknas till godo såsom pensionstid en och en halv gång.

8 §. I paragrafens 4 mom. 1 punkt b-underpunkt föreslås stadgat att i de krav som gäller tjänstgöringstid och som är en förutsättning för att en officer eller institutofficer skall få ålderspension skall såsom tid som skall räknas till godo som pensionstid beaktas all tjänstgöring i en militär tjänst vid försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet och likaså tjänstgöringstiden som värvad, innehavare av en militär specialtjänst, gränsbevakare eller sjöbevakare.

I 4 mom. 2 punkten föreslås att också specialofficerare och militärpräster skall omfattas av rätten till s.k. militärpension. När det gäller innehavare av militär specialtjänst och gränsbevakare utökas samtidigt de tjänstgöringar som räknas till godo i det krav på 30 års tjänstgöringstid som utgör en förutsättning för ålderspension på samma sätt som för officerare och institutofficerare. För närvarande kan en innehavare av en militär specialtjänst räkna sig till godo endast den tid han har tjänstgjort som värvad och innehavare av militär specialtjänst och en gränsbevakare den tid han har tjänstgjort som gränsbevakare eller sjöbevakare.

I 4 mom. 3 punkten föreslås att samma utvidgningar som de som beskrivs ovan görs när det gäller det krav på tjänstgöringstid som är en förutsättning för att officerare och institutofficerare som är gamla förmånstagare skall få ålderspension.

2. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1997.

De tjänstgöringstider som räknas till godo när det gäller det krav på tjänstgöringstid som är en förutsättning för ålderspension utökas i ikraftträdelsestadgandets 2 mom. också när det gäller sådana officerare och institutofficerare på vilka de stadganden som gällde fram till den 1 januari 1995 skall tillämpas.

På grund av de ändringar som gjorts i statens allmänna pensionssystem är intjäningsprocenten för specialofficerare och militär-

präster som överförs till militärpensionssystemet 1,5 % per år 1995 och 1996, dvs. fram till den tidpunkt då förmånstagaren överförs till militärpensionssystemet. I ikraftträdelsestadgandets 3 mom. föreslås stadgat att de specialofficerare som överförs till militärpensionssystemet skall få räkna sig till godo militärpensionstillväxten också för 1995 och 1996. På detta sätt undviks en mindre tillväxt i pensionen i dessa tjänster under två års tid.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 5 och 8 §§ lagen om statens pensioner

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 5 § 6 mom. och 8 § 4 mom. 1 punkten b-underpunkten samt 2 och 3 punkten lagen den 20 maj 1966 om statens pensioner (280/66),

dess lagrum sådana de lyder, 5 § 6 mom. i lag av den 30 december 1992 (1600/92) och 8 § 4 mom. i lag av den 15 juli 1994 (638/94), som följer:

5 §

En innehavare av en officers- eller institut-officerstjänst vid försvarsmakten som under minst fem år har innehaft en tjänst för vilken såsom behörighetsvillkor krävs flygarexamen, är berättigad att, då han pensioneras från en sådan tjänst, såsom pensionstid räkna sig till godo denna tjänstgöringstid en och en halv gång.

8 §

Uppnådd pensionsålder är dock inte en förutsättning för ålderspension,

1) om, när det är fråga om en ny förmånstagare som avses i 1 § 3 mom.,

b) en ovan i a-underpunkten avsedd tjänsteman innehar militär grad och han i en i a-underpunkten avsedd tjänst eller sammanlagt i en sådan tjänst och annan militär tjänst vid försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet och som värvad, gränsbevakare eller sjöbevakare har intjänat en pensionstid av minst 30 år, minskad i fråga om en annan tjänsteman än en sådan som tjänstgör i en tjänst som förutsätter flygarexamen med de fulla månader som då han avgick från sin tjänst återstod till 55 års ålder, och av denna pensionstid minst sex månader inföll omedelbart innan anställningen upphörde och minst tre år under de fem senaste åren innan anställningen upphörde,

2) om en tjänsteman som tjänstgör i en specialofficerstjänst, som militärpräst eller i en militär specialtjänst vid försvarsmakten eller i en gränsbevakartjänst vid gränsbevakningsväsendet har fyllt 55 år när anställningen upphör och om han i en sådan tjänst eller sammanlagt i en sådan tjänst och annan militär tjänst vid försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet och som värvad, gränsbevakare eller sjöbevakare har intjänat en pen-

sionstid av minst 30 år och av denna pensionstid minst sex månader inföll omedelbart innan anställningen upphörde och minst tre år under de fem senaste åren innan anställningen upphörde,

3) om, när det är fråga om en i 1 § 3 mom. avsedd gammal förmånstagare, en tjänsteman som tjänstgör i en officers- eller institutofficerstjänst, för vilken såsom ovillkorligt behörighetsvillkor har fastställts tjänsteexamen för officer eller institutofficer, innehar militär grad och han i en sådan tjänst eller sammanlagt i en sådan tjänst och annan militär tjänst vid försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet och som värvad, gränsbevakare eller sjöbevakare har intjänat en pensionstid av minst det antal år som anges i följande tabell och av denna pensionstid minst sex månader inföll omedelbart innan anställningen upphörde och minst tre år under de fem senaste åren innan anställningen upphörde:

Pensionstid till utgången av 1994	Pensionstid som krävs för pensionering
minst 16 år	25 år
minst 13 år	26 år
minst 10 år	27 år
minst 7 år	28 år
minst 3 år	29 år
mindre än 3 år	30 år

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997. Lagen tillämpas på pensioner där det pensionsfall på vilket pensionen grundar sig inträffar efter lagens ikraftträdande.

Denna lag tillämpas inte på förmånstagare som avses i ikraftträdelsestadgandets 2 mom. i lagen den 15 juli 1994 om ändring av lagen om statens pensioner (638/94). Till pensionstiden enligt 8 § 4 mom. lagen om statens pensioner, som var i kraft fram till den 1 januari 1995 och skall tillämpas på

dessas förmånstagare, hänförs dock även den tid som de tjänstgjort i en annan militär tjänst vid försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet och som värvad, gränsbevakare eller sjöbevakare. De övriga ikraftträdelsestadgandena i den nämnda lagen om ändring av lagen om statens pensioner tillämpas oförändrade utan hinder av denna lag.

På de tjänstemän som tjänstgör i tjänster som nämns i 35 § 2 och 3 punkten förordningen om försvarsmakten (667/92) och på vilka tillämpas från och med den 1 januari

1997 8 § 4 mom. 2 punkten denna lag tillämpas i fråga om den tid som de tjänstgjort i dessa tjänster från och med den 1 januari 1995 stadgandena om pensionsbeloppet i 10 § 3 mom. lagen om statens pensioner, om villkoren enligt momentets 1 och 2 punkt uppfylls. På tjänstemän, som är födda före den 1 januari 1940, tillämpas dock de stadganden om pensionens belopp som var i kraft före den 1 januari 1993 samt 10 § 4 mom. lagen om statens pensioner.

Helsingfors den 1 november 1996

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Arja Aho

Lag

om ändring av 5 och 8 §§ lagen om statens pensioner

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 5 § 6 mom. och 8 § 4 mom. 1 punkten b-underpunkten samt 2 och 3 punkten lagen den 20 maj 1966 om statens pensioner (280/66),

dess lagrum sådana de lyder, 5 § 6 mom. i lag av den 30 december 1992 (1600/92) och 8 § 4 mom. i lag av den 15 juli 1994 (638/94), som följer:

Gällande lydelse

5 §

En innehavare av en officers- eller institutiofficerstjänst vid luftstridskrafterna som under minst 5 år har innehaft en tjänst för vilken såsom behörighetsvillkor krävs flygarexamen, är berättigad att, då han pensioneras från en sådan tjänst, såsom pensionstid räkna sig till godo denna tjänstegöringstid en och en halv gång.

8 §

Uppnådd pensionsålder är dock inte en förutsättning för ålderspension,

1) om, när det är fråga om en ny förmånstagare som avses i 1 § 3 mom.,

b) en ovan i a-underpunkten avsedd tjänsteman innehar militär grad och han i en i a-underpunkten avsedd tjänst eller, om det är fråga om institutiofficerstjänst, sammanlagt i en i a-underpunkten avsedd tjänst och som värvad, militär specialtjänst gränsbevakare eller sjöbevakare har intjänat en pensionstid av minst 30 år, minskad i fråga om en annan tjänsteman än en sådan som tjänstgör i en tjänst som förutsätter flygarexamen med de fulla månader som då han avgick från sin tjänst återstod till 55 års ålder, och av denna pensionstid minst sex månader inföll omedelbart innan anställningen upphörde och minst tre år under de fem senaste åren innan anställningen upphörde,

2) om en tjänsteman som tjänstgör i en militär specialtjänst vid försvarsmakten eller i en militär specialtjänst vid försvarsmakten eller i en gränsbevakartjänst vid gränsbevakningsväsendet har fyllt 55 år när anställningen upphör och om han i en sådan tjänst

5 §

En innehavare av en officers- eller institutiofficerstjänst vid försvarsmakten som under minst fem år har innehaft en tjänst för vilken såsom behörighetsvillkor krävs flygarexamen, är berättigad att, då han pensioneras från en sådan tjänst, såsom pensionstid räkna sig till godo denna tjänstegöringstid en och en halv gång.

8 §

Uppnådd pensionsålder är dock inte en förutsättning för ålderspension,

1) om, när det är fråga om en ny förmånstagare som avses i 1 § 3 mom.,

b) en ovan i a-underpunkten avsedd tjänsteman innehar militär grad och han i en i a-underpunkten avsedd tjänst eller sammanlagt i en sådan tjänst och annan militär tjänst vid försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet och som värvad, gränsbevakare eller sjöbevakare har intjänat en pensionstid av minst 30 år, minskad i fråga om en annan tjänsteman än en sådan som tjänstgör i en tjänst som förutsätter flygarexamen med de fulla månader som då han avgick från sin tjänst återstod till 55 års ålder, och av denna pensionstid minst sex månader inföll omedelbart innan anställningen upphörde och minst tre år under de fem senaste åren innan anställningen upphörde,

2) om en tjänsteman som tjänstgör i en specialofficerstjänst, som militärpräst eller i en militär specialtjänst vid försvarsmakten eller i en gränsbevakartjänst vid gränsbevakningsväsendet har fyllt 55 år när anställningen upphör och om han i en sådan tjänst eller

Gällande lydelse

har intjänat en pensionstid av minst 30 år och av denna pensionstid minst sex månader inföll omedelbart innan anställningen upphörde och minst tre år under de fem senaste åren innan anställningen upphörde,

3) om, när det är fråga om en i 1 § 3 mom. avsedd gammal förmånstagare, en tjänsteman som tjänstgör i en officers- eller institutofficerstjänst, för vilken såsom ovillkorligt behörighetsvillkor har fastställts tjänsteexamen för officer eller institutofficer, innehar militär grad och han i en sådan tjänst eller, om det är fråga om en institutofficerstjänst, sammanlagt i sen sådan tjänst och som värvad, militär specialtjänst, gränsbevakare eller sjöbevakare har intjänat en pensionstid av minst det antal år som anges i följande tabell och av denna pensionstid minst sex månader inföll omedelbart innan anställningen upphörde och minst tre år under de fem senaste åren innan anställningen upphörde:

Pensionstid till utgången av 1994	Pensionstid som krävs för pensionering
minst 16 år	25 år
minst 13 år	26 år
minst 10 år	27 år
minst 7 år	28 år
minst 3 år	29 år
mindre än 3 år	30 år

Föreslagen lydelse

sammanlagt i en sådan tjänst och annan militär tjänst vid försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet och som värvad, gränsbevakare eller sjöbevakare har intjänat en pensionstid av minst 30 år och av denna pensionstid minst sex månader inföll omedelbart innan anställningen upphörde och minst tre år under de fem senaste åren innan anställningen upphörde,

3) om, när det är fråga om en i 1 § 3 mom. avsedd gammal förmånstagare, en tjänsteman som tjänstgör i en officers- eller institutofficerstjänst, för vilken såsom ovillkorligt behörighetsvillkor har fastställts tjänsteexamen för officer eller institutofficer, innehar militär grad och han i en sådan tjänst eller *sammanlagt i en sådan tjänst och annan militär tjänst vid försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet och som värvad, gränsbevakare eller sjöbevakare har intjänat* pensionstid av minst det antal år som anges i följande tabell och av denna pensionstid minst sex månader inföll omedelbart innan anställningen upphörde och minst tre år under de fem senaste åren innan anställningen upphörde:

Pensionstid till utgången av 1994	Pensionstid som krävs för pensionering
minst 16 år	25 år
minst 13 år	26 år
minst 10 år	27 år
minst 7 år	28 år
minst 3 år	29 år
mindre än 3 år	30 år

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997. Lagen tillämpas på pensioner där det pensionsfall på vilket pensionen grundar sig inträffar efter lagens ikraftträdande.

Denna lag tillämpas inte på förmånstagare som avses i ikraftträdelsestadgandets 2 mom. i lagen den 15 juli 1994 om ändring av lagen om statens pensioner (638/94). Till pensionstiden enligt 8 § 4 mom. lagen om statens pensioner, som var i kraft fram till den 1 januari 1995 och skall tillämpas på dessa förmånstagare, hänförs dock även den tid som de tjänstgjort i en annan militär tjänst vid försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet och som värvad, gränsbevakare

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

re eller sjöbevakare. De övriga ikraftträdelsestadgandena i den nämnda lagen om ändring av lagen om statens pensioner tillämpas oförändrade utan hinder av denna lag.

På de tjänstemän som tjänstgör i tjänster som nämns i 35 § 2 och 3 punkten förordningen om försvarsmakten (667/92) och på vilka tillämpas från och med den 1 januari 1997 8 § 4 mom. 2 punkten denna lag tillämpas i fråga om den tid som de tjänstgjort i dessa tjänster från och med den 1 januari 1995 stadgandena om pensionsbeloppet i 10 § 3 mom. lagen om statens pensioner, om villkoren enligt momentets 1 och 2 punkt uppfylls. På tjänstemän, som är födda före den 1 januari 1940, tillämpas dock de stadganden om pensionens belopp som var i kraft före den 1 januari 1993 samt 10 § 4 mom. lagen om statens pensioner.
